

A vízgazdálkodás anomáliái

Az idei őszi betakarítási munkákat ellehetetlenítette a sok csapadék az ország egyes régióiban. Az ár- és belvizek lényegében a mezőgazdasági területek 15-20 százalékát veszélyeztetik évről évre, míg öntözéses gazdálkodást mindössze a mezőgazdasági területek 1,5 százalékán folytatnak. A vízgazdálkodás hiányosságainak gazdasági következményei eltérő mértékben jelentkeznek az egyes régiókban, és még inkább az egyes mezőgazdasági üzemek szintjén, mondta Tóth István, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének titkára.

A vízgazdálkodásban két fontos elemet különböztetünk meg: a bel- és árvízvédelmet, valamint az öntözést, kezdte mondandóját a titkár. Nagyon fontos lenne, hogy az ár- vagy belvíz sújtotta területeken gazdálkodók bizonyos mértékű garanciát kapjanak a védelemre, illetve ha kárenyhítésben részesülhetnének a káresemények negatív gazdasági hatásainak elviselhetővé tétele érdekében.

De a dolgok egyáltalán nem ebbe az irányba mennek. Ez abban nyilvánul meg, hogy csökkentek az ár- és belvízvédelemre és az öntözésfejlesztésre fordítható központi források. Mindez addig nem okoz országos feszültséget, amíg nem lesz nagyon kedvezőtlen időjárás, nagykiterjedésű belvagy árvíz, vagy éppen ellenkezőleg, nagyobb mértékű aszály – csak hogy az elmúlt években többször adódtak ilyen jellegű problémák, figyelmeztetett Tóth István.

Három példa

Az elmúlt időszak csapadékos időjárásának következtében kialakult áradások, illetve belvizek az ország több térségében jelentős károkat okoztak. Több régióból érkezett levél a MOSZ titkárságára, amelyekben az érdekképviselőket is a belvíz okozta károk enyhítésében való közreműködésre kérik. Az egyik legfrekvenciátalabb terület a Balaton környé-

ke, ahol a víz apasztása következtében nagykiterjedésű belvizes területek alakultak ki a gazdaságok által művelt földeken. Több gazdálkodót is érint ez a probléma, ezért a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatósághoz fordultak annak érdekében, hogy a Balaton vízapasztását az 50 m³/mp-es ütemről legalább 30 m³/mp-re mérsékeljék annak érdekében, hogy a Sió-csatorna vízszintje a környező területek terepszintje alá kerüljön. Így remény lenne arra, hogy a belvíz elfogadható időn belül visszahúzódjon.

A belvízzel borított területeken semmilyen mezőgazdasági munka nem végezhető, hiszen egy részüket még csak meg sem tudják közelíteni, a nehéz, 10 tonnás gépek pedig egyszerűen elsüllyednek. A napraforgó, a repce és a kukorica vízben állnak, így lehetetlen a betakarításuk, akárcsak az őszi mezőgazdasági munkálatok elvégzése (talajmunkák, tápanyag-utánpótlás, vetés). Egy cégnek ez a belvíz több tízmillió forintos kárt okoz.

Ugyancsak nagy károkat okozott az idei évben a Rába áradása Vas megyében. A Rába, a Csörnöc és a Marcal idén már harmadszor léptek ki a medrükből, jelentős károkat okozva a gazdálkodóknak. A kár eléri a 2009. évi mértéket, sőt, még az is elképzelhető, hogy meghaladja az akkorit. Öt gazdaság ezer hektárja állt víz

alatt, de a kárt szenvedett gazdák semmilyen kártérítést nem kaptak. A biztosítók árvízre nem kötnek biztosítást.

Mezőtúr térségében augusztus-szeptember hónapokban rendkívüli mennyiségű, 150 milliméter csapadék hullott, aminek következtében 20 ezer hektárt borított a belvíz. A térségben jellemzően mély fekvésű, kötött-szikkes vízzáró talajon gazdálkodnak. A belvíz elvezetését a Közép-Tisza Vidéki Vízügyi Igazgatóság Mezőtúri Szakmérnökségének munkatársai megkezdték ugyan, de a csatornák karbantartásának hiánya miatt megnőtt nád és gyékény a csatornák vízlevezető képességét az eredeti 5–10 százalékára csökkentette. Ezért is érthetetlen, hogy szeptember 26-án a vízügy szakemberei – a belvízveszély megszüntésére hivatkozó felsőbb utasításra – leállították a mentési munkálatokat. Pedig ha nem intézkednek mielőbb hathatósan, akkor a térségbeli gazdákat 10–15 ezer hektár területen éri jelentős veszteség.

Bürokratikus szabályozás

Tóth István a példák említése után elmondta, hogy a mai helyzet szerint a gazdák nem számíthatnak semmiféle kárenyhítésre, kompenzációra, mert a kárenyhítési alapból csak akkor fizetnek, ha a kár mértéke meghaladja a 30 százalékot. Nem számíthatnak kárenyhítésre költségvetési forrásból sem, mert ezeket csökkentették – és a tagságuk számára egyébként is hozzáférhetetlenek.

A vízgazdálkodás területén hatásvizsgálat és egyeztetések nélkül meghozott törvények alapvetően megsabták a gazdálkodás színvonalának romlását, a kockázatok és károk növekedésének lehetőségeit, hangsúlyozta a titkár. A MOSZ már többször jelezte a kormányzati szerveknek, hogy a

vízársulatok működését gátló új szabályozás következtében megnőtt az ellátatlan területek nagysága, így folyamatosan nő a potenciális kár lehetősége is. A vízkárok elhárítása során többször előfordult, hogy a lakott területek védelme érdekében váratlanul árasztottak el mezőgazdasági területeket.

A MOSZ többször felszólalt a magas vízdíjak csökkentése érdekében, de eredménytelenül. A vízfogyasztási és beruházási és műszaki engedélyeztetés eltűnt bürokratikus kötelezettségeinek enyhítése, a túlburjánzó előírások és eljárások ritkítása érdekében a szövetség felhívta a figyelmet arra, hogy ezek nagy mértékben gátolják a fejlesztéseket, beruházásokat, illetve a meglévő rendszerek üzemeltetését is.

Kérik a károk mérséklését

Az idei belvízkárok enyhítése érdekében a MOSZ levelet írt Hoffmann Imrének, a Belügyminisztérium közfoglalkoztatási és vízügyi helyettes államtitkárnak, amelyben arra kérik, hogy intézkedjen a már kialakult bel- és árvíz károk mérsékelése ügyében. Kérték továbbá azt is, hogy a várhatóan fellépő problémák megelőzése érdekében sürgősen hozzák meg a szükséges vízügyi intézkedéseket és biztosítsák a beavatkozásokhoz, illetve a kártalanításhoz szükséges forrásokat.

H. GY.